

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 308/06-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. septembra 2006 predbežne prerokoval sťažnosť M. B., L., zastúpeného advokátom JUDr. M. B., B., pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Levice v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 249/97, za účasti Okresného súdu Levice a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. B. o d m i e t a ako podanú oneskorene.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. júna 2006 doručená sťažnosť M. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Levice (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 249/97.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že v procesnom postavení žalovaného je účastníkom konania vedeného okresným súdom pod označenou spisovou značkou. Okresný súd uznesením z 8. apríla 1998 schválil v predmetnom konaní podľa § 99 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) súdny zmier uzavretý medzi účastníkmi konania. Sťažovateľ poukazuje na to, že vo všetkých prílohách návrhu na začatie konania bola uvedená adresa jeho trvalého pobytu (...) L. Okresný súd mu však napriek tomu doručoval uznesenie o schválení súdneho zmiaru na inú adresu, ktorá nikdy nebola adresou jeho trvalého pobytu a taktiež nebola známa zo žiadnej písomnosti založenej v súdnom spise. Z toho dôvodu nebola sťažovateľovi zásielka s uznesením o schválení súdneho zmiaru doručená.

Nadväzne na to okresný súd požiadal Obvodné oddelenie Policajného zboru L. (ďalej len „obvodné oddelenie“) o doručenie zásielky, pričom v žiadosti o jej doručenie znovu uviedol nesprávnu adresu, na ktorú sťažovateľovi už predtým neúspešne doručoval.

Obvodné oddelenie v odpovedi na žiadosť okresného súdu mu podaním z 27. júla 1998 oznámilo, že sťažovateľ je prihlásený na trvalý pobyt na vyššie uvedenej adrese, a pretože v mieste trvalého bydliska nebol zastihnutý, doručenie zásielky nebolo vykonané.

Opakovaný pokus o doručenie zásielky už zo strany obvodného oddelenia nebol urobený a ani okresný súd sa ju znovu nepokúšal doručiť na správnu adresu, ktorá mu bola oznámená obvodným oddelením, pričom sťažovateľ tvrdí, že sa na uvedenej adrese v tom čase zdržiaval.

Namiesto pokusu o opakované doručenie zásielky okresný súd ustanovil sťažovateľovi vyhláškou sp. zn. 7 C 149/97 zo 16. septembra 1998 opatrovníka na účely doručenia uznesenia o schválení súdneho zmiaru. Z doručenky pre súdneho doručovateľa vyplýva, že súdom ustanovený opatrovník prevzal rozhodnutie o ustanovení opatrovníka

spolu s uznesením o schválení súdneho zmiernu 29. septembra 1998. Nadväzne na to vyznačil okresný súd na predmetnom uznesení doložku právoplatnosti a vykonateľnosti, podľa ktorej nadobudlo toto uznesenie právoplatnosť dňom 29. septembra 1998 a stalo sa vykonateľným 26. októbra 1998.

Dňa 7. apríla 2006 sťažovateľ nahliadol do súdneho spisu v označenom konaní a súčasne prevzal odpis uznesenia o schválení súdneho zmiernu. Sťažovateľ tvrdí, že až v tento deň sa prvýkrát oboznámil so všetkými skutočnosťami súvisiacimi s postupom okresného súdu pri doručovaní uznesenia o schválení súdneho zmiernu a od toho dňa si riadne plní povinnosti voči žalobcovi, ktoré mu uvedené uznesenie ukladá.

Odvolávajúc sa na právny stav platný v relevantnom čase, ako aj na judikatúru ústavného súdu sťažovateľ zastáva názor, že okresný súd pri doručovaní uznesenia o schválení súdneho zmiernu postupoval v rozpore s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku. Preto podľa sťažovateľa neboli v okolnostiach prípadu splnené zákonné podmienky na vyznačenie doložky právoplatnosti a vykonateľnosti uznesenia o schválení súdneho zmiernu.

Sťažovateľ ďalej argumentuje tým, že okresný súd mu ustanovil opatrovníka napriek tomu, že pre takýto postup neboli naplnené zákonné podmienky podľa § 29 ods. 2 OSP. V danej veci totiž „... okresný súd nemohol mať za preukázaný záver, že pobyt sťažovateľa nie je známy, pretože pobyt sťažovateľa mu bol známy, naposledy z listu obvodného oddelenia Policajného zboru z 27. júla 1998, a v predmetnom konaní nešlo o doručovanie písomnosti účastníkovi konania na adresu v cudzine. S oprávnením súdu ustanoviť účastníkovi konania opatrovníka na doručovanie písomností v konaní je zároveň spojená jeho ústavná zodpovednosť, aby skutkové okolnosti významné pre posúdenie splnenia alebo nesplnenia zákonných podmienok na takýto postup boli preukázané mimo rozumných pochybností. Okresný súd Levice bol povinný podrobne a dostatočne skúmať, či boli naplnené zákonné podmienky na ustanovenie opatrovníka sťažovateľovi na doručenie uznesenia o schválení súdneho zmiernu tak, aby to bolo v súlade s ústavným právom sťažovateľa ako účastníka konania na súdnu ochranu, najmä ak uznesenie ukladá

sťažovateľovi povinnosti voči druhému účastníkovi konania. V tomto smere je hodná pozornosti aj skutočnosť, že Okresný súd Levice o ustanovení opatrovníka nerozhodol uznesením, ktoré by obsahovalo odôvodnenie jeho rozhodnutia, ale vyhláškou, čo možno tiež považovať za postup, ktorý je v zjavnom rozpore s článkom 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky“.

Poukazujúc na uvedené dôvody vyslovil názor, „... že Okresný súd Levice nepostupoval ústavne konformným spôsobom, keď sa vôbec nepokúsil doručiť uznesenie o schválení súdneho zmieru na adresu trvalého pobytu sťažovateľa, ktorá bola súdu známa, ale namiesto toho mu ustanovil opatrovníka na doručenie uznesenia bez toho, aby dostatočným spôsobom preskúmal otázku, či sú na takýto postup naplnené všetky podmienky ustanovené v § 29 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

Z vyššie uvedených skutočností je zrejmé, že uznesenie Okresného súdu Levice sp. zn. 7 C 249/97 z 8. apríla 1998 o schválení súdneho zmieru nebolo sťažovateľovi nikdy doručené do vlastných rúk, a to ani takým spôsobom, ktorý by bolo možné podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku považovať za náhradné doručenie. Na náhradné doručenie uznesenia sťažovateľovi neboli naplnené zákonom ustanovené podmienky.

Okresný súd Levice aj napriek svojmu nesprávneho postupu pri doručovaní uznesenia o schválení súdneho zmieru sťažovateľovi, v rozpore so skutkovým a právnym stavom veci, opatril uznesenie o schválení zmieru doložkou právoplatnosti a vykonateľnosti, hoci rozhodnutie, vzhľadom na vyššie uvedený skutkový a právny stav, sa nestalo právoplatným a ani vykonateľným.

Sťažovateľ si až dňa 7. apríla 2006 súčasne s nahliadnutím do spisu prevzal odpis predmetného rozhodnutia súdu. Uvedeným dňom podľa názoru sťažovateľa rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť a dňom 26. apríla 2006 vykonateľnosť. Na základe uvedeného rozhodnutia si sťažovateľ riadne plní povinnosti, ktoré mu vykonateľné rozhodnutie ukladá.

V predmetnej veci sa Okresný súd Levice pri doručovaní uznesenia o schválení súdneho zmieru sťažovateľovi dôsledne neriadil ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, a príslušné zákonné ustanovenia upravujúce doručovanie aplikoval tak, že došlo k popretiu ich účelu, podstaty a zmyslu. Postup okresného súdu preto považuje sťažovateľ

za nekonformný s právnym poriadkom Slovenskej republiky.

Doručenie uznesenia o schválení súdneho zmierní sťažovateľovi, ktoré zaväzuje sťažovateľa k plneniu povinností, prostredníctvom opatrovníka ustanoveného súdom, hoci na takéto konanie neboli splnené zákonom ustanovené predpoklady, treba považovať za odmietnutie prístupu k spravodlivosti a za porušenie ústavného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces. Ako konštatoval Ústavný súd Slovenskej republiky, obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu uvedený v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu (nález sp. zn. I. ÚS 26/94).

Na základe vyššie uvedených skutočností je sťažovateľ toho názoru, že Okresný súd Levice svojím postupom pri doručovaní uznesenia o schválení súdneho zmierní a opatrením uznesenia o schválení súdneho zmierní doložkou právoplatnosti s dátumom právoplatnosti 29. september 1998 a doložkou vykonateľnosti s dátumom vykonateľnosti 26. október 1998, porušil jeho ústavné právo na súdnu a inú právnu ochranu garantované v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby po preskúmaní jeho sťažnosti vo veci rozhodol ústavný súd nasledovným nálehom:

„Okresný súd Levice v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 249/97 svojím postupom pri doručovaní uznesenia o schválení súdneho zmierní z 8. apríla 1998 sťažovateľovi porušil základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu zaručené v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces zaručené v článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Okresný súd Levice v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 249/97 opatrením uznesenia o schválení súdneho zmierní z 8. apríla 1998 doložkou právoplatnosti s dátumom právoplatnosti 29. september 1998 a doložkou vykonateľnosti s dátumom vykonateľnosti 26. október 1998 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu

zaručené v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces zaručené v článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Vyhlášku Okresného súdu Levice sp. zn. 7 C 149/97 zo 16. septembra 1998 o ustanovení opatrovníka sťažovateľovi na doručenie rozhodnutia zrušuje.

Doložku právoplatnosti s dátumom právoplatnosti 29. september 1998 a doložku vykonateľnosti s dátumom vykonateľnosti 26. október 1998 na uznesení Okresného súdu Levice o schválení súdneho zmieru sp. zn. 7 C 249/97 z 8. apríla 1998 zrušuje.

Okresný súd Levice je povinný sťažovateľovi zaplatiť náhradu trov právneho zastúpenia zvýšenú o daň z pridanej hodnoty v zákonom ustanovenej výške na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. B., B., do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 tohto zákona návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

Na základe výzvy ústavného súdu z 21. mája 2006 bol ústavnému súdu 6. júla 2006 predložený spis okresného súdu sp. zn. 7 C 247/97. Z č. 1. 20 uvedeného spisu predovšetkým vyplýva, že okresný súd, tak ako sa to uvádza v sťažnosti, ustanovil 16. septembra 1998 sťažovateľovi opatrovníka na doručenie uznesenia sp. zn. 7 C 249/97 z 8. apríla 1998. Súdom ustanovený opatrovník prevzal uvedené uznesenie 29. septembra 1998.

Z obsahu súvisiaceho súdneho spisu ústavný súd ďalej zistil, že na jeho č. 1. 21 sa nachádza splnomocnenie, ktoré 14. októbra 1998 sťažovateľ udelil advokátovi JUDr. R. D., L., ktorým ho okrem iného v súvislosti s označeným konaním splnomocňuje na „uzavretie novej dohody o splátkach a (...) Blava (7 C 249/97)“.

Z úradného záznamu spísaného v občianskoprávnej kancelárii vyplýva, že „Práv. zást. odporcu plná moc na p. v. so súhlasom sudcu Dr. R. nahliadol do spisu 7 C 249/97 za prítomnosti ved. kanc. dňa 15. 10. 1998“. Tento úradný záznam je podpísaný právnym

zástupcom sťažovateľa podľa plnej moci zo 14. októbra 1998 (vyplýva to z porovnania podpisu menovaného advokáta s jeho podpisom na označenom splnomocnení) a vedúcou súdnej kancelárie (nečitateľný podpis).

Podľa ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde možno sťažnosť podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 22/02 uviedol: „Sťažnosť podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany ústavnosti. Jednou zo zákonných podmienok pre prijatie sťažnosti podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, teda v lehote dvoch mesiacov od kvalifikovanej právnej skutočnosti.“

Porušenie označených základných práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 247/97 sťažovateľ namietal v sťažnosti zo 7. júna 2006 (toho istého dňa podanej na poštovú prepravu) doručenej ústavnému súdu 9. júna 2006.

Sťažovateľ odvodzuje dodržanie lehoty na podanie sťažnosti ústavnému súdu tvrdiac, že *„O postupe Okresného súdu Levice pri doručovaní uznesenia o schválení súdneho zmieru vrátane ustanovenia opatrovníka súdom sa sťažovateľ dozvedel až nahliadnutím do súdneho spisu vedeného v konaní sp. zn. 7 C 249/97 dňa 7. apríla 2006“*.

Ústavný súd sa s uvedenou argumentáciou sťažovateľa, pokiaľ ide o dodržanie lehoty na podanie sťažnosti, nestotožňuje.

Vychádzajúc zo zistení ústavného súdu vyplývajúcich z vyžiadaného spisu okresného súdu ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ sa o skutočnostiach, ktoré podľa obsahu sťažnosti zakladajú porušenie jeho označených práv, mohol dozvedieť už od 15. októbra 1998, teda odo dňa, keď bol predmetný spis predložený na nahliadnutie jeho právneho zástupcovi. V tom čase bolo už z uvedeného spisu zrejmé, aký postup zvolil okresný súd pri doručovaní uznesenia o schválení súdneho zmieru sťažovateľovi vrátane ustanovenia opatrovníka. Na základe uvedeného považoval ústavný súd za dostatočne preukázané, že sťažnosť voči namietanému postupu okresného súdu bola podaná po uplynutí zákonom ustanovenej dvojmesačnej lehoty

Keďže zmeškanie lehoty na podanie sťažnosti nemožno odpustiť, ústavný súd sťažnosť po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako podanú oneskorene.

Po odmietnutí sťažnosti nie je už potrebné rozhodovať o takých nárokoch na ochranu ústavnosti, ktorých uplatnenie a použitie predpokladá aspoň čiastočnú úspešnosť sťažnosti (čl. 127 ods. 2 ústavy). Preto ústavný súd nerozhodoval o zrušení vyhlášky okresného súdu sp. zn. 7 C 149/97 zo 16. septembra 1998 ani o zrušení doložky právoplatnosti a vykonateľnosti vyznačenej na označenom uznesení, čoho sa sťažovateľ taktiež domáhal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. septembra 2006